

بررسی و ارزیابی نقادانه مطالب منتشر شده در روزنامه‌های پرتیراژ کشور در ارتباط با پرستاری در سال ۱۳۹۲

عباس حیدری^۱، رقیه زردشت^{۲*}

۱- گروه داخلی و جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد ۲- دپارتمان تحصیلات تکمیلی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
* نویسنده مسؤل: دانشکده پرستاری و مامایی، ساختمان دانشجویان دکتری، چهار راه دکتر، مشهد، ایران. تلفن: ۰۹۱۵۵۰۰۲۳۹۸. نمابر: ۰۳۸۵۹۷۳۱۳-۵۱۱
پست الکترونیک: zardoshtr911@mums.ac.ir

دریافت: ۹۴/۸/۴ پذیرش: ۹۴/۱۱/۲۸

چکیده

مقدمه: در سراسر جهان، پرستار یکی از اعضای اصلی تیم سلامت در ارائه خدمات است. با در نظر گرفتن این جایگاه مهم، روزنامه‌ها نقش منحصر به فردی در انعکاس موضوعات مرتبط با این حرفه دارند. این مطالعه، با هدف بررسی نقادانه مطالب روزنامه‌های پرتیراژ کشور در ارتباط با پرستاری در سال ۱۳۹۲ انجام شد.

روش کار: در این مقاله به منظور ارزیابی مطالب مرتبط، از پایگاه اطلاع‌رسانی سازمان نظام پرستاری، روزنامه‌های پرتیراژ کشور و سایت‌های مربوط به آن‌ها، با کلیدواژه اصلی پرستاری استفاده شد. نمونه‌گیری به صورت سرشماری و تجزیه و تحلیل به روش تحلیل محتوایی (کمی و کیفی) انجام گردید، در مجموع ۲۵۰ مطلب از ۱۴ روزنامه استخراج و مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها: بر اساس تحلیل کمی داده‌های این پژوهش، ۱۴ روزنامه، مطالب مرتبط با پرستاری را منتشر می‌کنند که روزنامه بازار کار با ۴۷ مطلب و روزنامه کیهان با یک مطلب به ترتیب بیشترین و کمترین مطلب را منتشر نموده‌اند. در تحلیل کیفی؛ داده‌ها در قالب شش طبقه اصلی و چندین طبقه فرعی ظهور یافت. طبقات اصلی عبارتند از: مسایل بالینی پرستاران، مسایل رفاهی و معیشتی پرستاران، کمبود نیروی انسانی پرستار، طرح سلامت ایرانیان، خشونت علیه پرستاران و اعتبار اجتماعی پرستاران. نتیجه‌گیری: داده‌های پژوهش نشان داد مطالب منتشر شده در روزنامه‌های پرتیراژ کشور در رابطه با پرستاری، عمدتاً حول محور مطالبات و مشکلات اعضای این حرفه از مسئولین متمرکز است؛ فعالیت پرستاران به عنوان عضو تیم سلامت در جامعه کم رنگ گزارش شده، و به نقش آنان در سایر محیط‌های ارائه خدمات و سطوح پیشگیری به خوبی اشاره نشده است.

کل واژگان: پرستاری، روزنامه‌ها و پرستاری، نقش پرستاران

مقدمه

به میزان زیادی به نحوه ارائه خدمات پرستاران بستگی خواهد داشت. همچنین پرستاران نقش مهمی در تغییر نظام مراقبت‌های بهداشتی و سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و اجرای خدمات بهداشتی دارند. توانایی پرستار در سایر نقش‌های مرتبط با ارائه خدمات سلامتی نظیر نقش‌های آموزشی، پژوهشی، ارتباطی، مشاوره‌ای، مدیریتی، حمایتی و مراقبتی، اهمیت جایگاه وی در تیم سلامت را دو چندان نموده است (۱). در کشورهای پیشرفته، پرستاران یکی از قوی‌ترین حامیان مراقبت بهداشتی اولیه بوده و پرستاران

بررسی وضعیت و جایگاه پرستار در نظام ارائه خدمات در سراسر جهان نشان می‌دهد که پرستاران بزرگ‌ترین گروه کارکنان تیم سلامت را تشکیل می‌دهند. معمولاً از پزشک و پرستار به عنوان دو گروه اصلی نیروی انسانی در چارچوب نظام خدمات سلامتی یاد می‌شود. نگاهی به وضعیت بهداشت و درمان جهان گویای آن است که حداقل ۵۰٪ خدمات سلامتی به عهده پرستاران است، حتی در برخی کشورها ۸۰٪ امور سلامتی توسط پرستاران انجام می‌شود. بنابراین، کیفیت مراقبت‌های سلامتی، مجله تحقیقات نظام سلامت حکیم

بزرگ‌ترین گروه مراقبت‌های بهداشتی را تشکیل می‌دهند. در واقع، پرستاری در صف مقدم مراقبت‌های بهداشتی قرار داشته و به موازات افزایش خدمات بهداشتی در جامعه، تعداد بیشتری از پرستاران در مراکز ارائه خدمات بهداشتی شامل مراکز بهداشت عمومی، درمانگاه‌های بهداشت سرپایی، نقاهت‌گاه‌ها، درمانگاه‌های مادر و کودک، هتل‌ها، کارخانه‌ها (پرستاران بهداشت حرفه‌ای)، پناهگاه‌ها، مراکز پرستاری و مؤسسات بهداشت منازل، مراکز اورژانس، ادارات بهداشت عمومی، مدارس، مراکز جراحی روزانه، مراکز مراقبتی کوتاه مدت و منازل بیماران فعالیت دارند (۲). نگاه جامعه به پرستاری و حساسیت افکار عمومی به آن، تصویری ویژه از این حرفه پدید می‌آورد. این تصور هر چه که هست پرستاران را به شدت متأثر نموده، و بر فرآیند حرفه‌ای شدن آنان تأثیر می‌گذارد. در این میان مؤلفه‌های شدیداً تأثیرگذار، همچون تبلیغات روزنامه‌ها، مجلات، رادیو و تلویزیون می‌تواند، کلیشه‌های متعددی برای پرستاری ایجاد نماید (۳).

دسترسی به اطلاعات بهداشتی هر سال در حال افزایش است و اثرات گوناگونی را بر رفتارهای مخاطبان ایجاد می‌کند. منابع اطلاعات بهداشتی ممکن است برنامه‌های خبری تلویزیونی، ژورنال‌های علمی، یا درگاه‌های (سایت‌های) اینترنتی، و به ویژه روزنامه‌های پر تیراژ برای مخاطبین عام کشورها باشند. جایگاه ویژه و نقش‌های متنوع پرستاران در ارائه خدمات بهداشتی در جامعه، باعث شده رسانه‌ها نقش مهمی در به تصویر کشیدن جایگاه و نقش‌های مختلف پرستاران ایفا کنند. امروزه موضوعات بهداشتی، به طور گسترده‌ای در رسانه‌ها گزارش می‌شوند؛ و این گزارش‌ها بر اعضای تیم سلامت از جمله پزشک، پرستار، مردم و دولت‌ها تأثیر می‌گذارد. این مطالعه با هدف بررسی مطالب روزنامه‌های پر تیراژ کشور در ارتباط با پرستاری انجام شد، تا با نگاه نقادانه به این موضوع مطالب مرتبط با پرستاران و تصویر به جا مانده از پرستاری در روزنامه‌های کشور را مورد بررسی قرار دهد.

روش کار

در این پژوهش، به منظور بازیابی مطالب مرتبط، از پایگاه اطلاع‌رسانی سازمان نظام پرستاری، روزنامه‌های پرتیراژ کشور و سایت‌های مربوط به آن‌ها، مانند ایران، جام جم، شهروند، هفت صبح، کیهان، خراسان، آرمان، بازار کار، همشهری، وطن امروز، تهران امروز و قدس استفاده شد. همچنین به منظور مرور متون مرتبط با مطالعه، جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی Medline،

نتایج

در مجموع بیش از ۲۵۰ مطلب مرتبط با پرستاری در روزنامه‌های پر تیراژ کشور در سال ۹۲ به دست آمد که برخی از مطالب مشابه، و به صورت هم زمان در یک روز و در چند روزنامه کشور منتشر شده بودند. پس از بررسی و خواندن تمامی این مطالب، مرتبط‌ترین و بیشترین موضوعات پرستاری موجود در این روزنامه‌ها انتخاب و مورد بررسی قرار گرفتند.

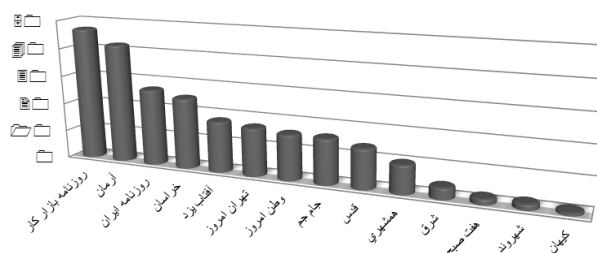
بر اساس تحلیل کمی داده‌های این پژوهش، ۱۴ روزنامه مطالب مرتبط با پرستاری را منتشر کرده بودند که روزنامه بازار کار با ۴۷ مطلب، و روزنامه کیهان با یک مطلب به ترتیب بیشترین و کم‌ترین مطلب در خصوص مسایل مرتبط با پرستاری را منتشر نموده بودند. بر اساس نتایج به دست آمده از تحلیل کیفی داده‌ها، موضوعات مرتبط با پرستاری، در قالب شش طبقه اصلی و چندین طبقه فرعی ظهور یافت. طبقه‌های اصلی عبارتند از: مسایل بالینی پرستاران، مسایل رفاهی و معیشتی پرستاران، کمبود نیروی انسانی پرستار، طرح سلامت ایرانیان، خشونت

۱- **مسائل بالینی پرستاران:** این طبقه در بر گیرنده زیرطبقاتی همچون: تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری، استفاده از دانشجویان پرستاری در بخش‌های بالین، طرح تأسیس مدارس پرستاری، پرستاران خانگی غیر مجاز (خدمات پرستاری در منزل)، پرستاری اعتیاد، استفاده از مدیران غیر پزشک در وزارت بهداشت، حذف یا ایجاد معاونت پرستاری در وزارت بهداشت، پروانه‌دار شدن و ستاره‌دار شدن پرستاران و پایان دوران پزشک‌سالاری، آلودگی با سر سوزن آلوده به ویروس ایدز و هیپاتیت، و بیماری‌های شدید در کمین پرستاران است.

مشکلات بالینی پرستاران، بیشترین حجم (حدود ۴۵٪) خبری روزنامه‌های کشور را در سال ۹۲ به خود اختصاص داد که از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری را نام برد. در واقع در سال ۹۲ بیش از ۲۰ بار در روزنامه‌های آرمان در تاریخ‌های (۴/۱۲ و ۹/۴) خراسان (۳/۳، ۳/۵، ۴/۵، ۹/۹ و ۱۸/۱۰) و ایران (۴/۴ و ۴/۹) در مورد تعرفه‌گذاری، سخن به میان آمد. از جمله، انتشار عناوین اخباری مانند "رونمایی از سند تحول حرفه پرستاری در نظام سلامت (تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری) با حضور مقامات بلند پایه دولت (معاون اول رئیس جمهور)"، "مهلت ۱۰ روزه رئیس جمهور برای تصویب تعرفه‌های خدمات پرستاری"، "انتقاد از ۶ سال معطلی اجرای قانون تعرفه خدمات پرستاری"، "طرح ۶ ساله تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری در کما" و "توافق برای اجرای طرح تعرفه‌های خدمات پرستاری" (۶).

یکی دیگر از مسایل چالش‌برانگیز پرستاری سال ۹۲، طرح ایجاد مدارس پرستاری در کشور بود، به طوری که روزنامه‌های وطن امروز و آرمان، همزمان در ۴ دی ماه ۹۲ سخنان یکی از اعضای شورای عالی نظام پرستاری نسبت به ایجاد طرح مدارس پرستاری در بیمارستان‌ها را منتشر کردند، وی نسبت به طرح چنین مسایلی در حرفه پرستاری انتقاد نموده و آن را "یک عقب‌گرد ۳۰ ساله در نظام سلامت کشور عنوان نمود و تأکید نمود در حالی که کشورهای پیشرفته تلاش می‌کنند که کارشناسان ارشد پرستاری و PhD پرستاری را به بالین بیمار بیاورند و یا این که با تأسیس برنامه جدید DNP (دکترای بالینی پرستاری)، از پتانسیل‌های پرستاران بیشتر استفاده شود، در ایران از مدرسه پرستاری سخن به میان می‌آید". محققان علوم بهداشتی معتقدند: توانایی سیستم مراقبت بهداشتی برای پاسخگویی به رشد سریع مراقبت بهداشتی، وابسته به آمادگی و حمایت پرستاران حرفه‌ای خواهد بود (۷ و ۸). روزنامه‌های کشور، از "تصویب معاونت پرستاری در وزارت بهداشت"، "صدور

علیه پرستاران و اعتبار اجتماعی پرستاران، که متعاقباً به ترتیب شرح داده می‌شوند.

نمودار ۱- توزیع فراوانی مطالب مرتبط با پرستاری در روزنامه‌های مورد بررسی

جدول ۱- طبقات اصلی و فرعی

عنوان	تعداد	درصد
مسایل بالینی پرستاران	۷۰	۳۴/۵
- تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری		
- استفاده از دانشجویان پرستاری در بخش‌های بالین		
- طرح تأسیس مدارس پرستاری		
- پرستاران خانگی غیر مجاز (مراقبت در منزل)		
- پرستاری اعتیاد		
- استفاده از مدیران غیر پزشک در وزارت بهداشت		
- پزشک‌سالاری		
- حذف و یا ایجاد معاونت پرستاری در وزارت بهداشت		
- صلاحیت حرفه‌ای و پروانه کار برای پرستاران		
- آلودگی با سر سوزن آلوده به ویروس ایدز و هیپاتیت (نیدل استیک)		
- بیماری‌های شدید در کمین پرستاران		
مسایل رفاهی و معیشتی پرستاران	۳۴	۲۱/۴
- ساعات کاری پرستاران		
- کارانه‌های پرستاران		
- درآمد کم پرستاران		
- فرسودگی شغلی		
- عدم برخورداری پرستاران از مسکن مهر		
- کم توجهی به پرستاران در بودجه ۹۳		
- اعتراض پرستاران به اضافه کار اجباری		
- حمایت از هزینه‌های درمانی پرستاران		
- خانه‌دار شدن پرستاران مستاجر		
- دستمزد پایین پرستاران نسبت به پزشکان		
کمبود نیروی انسانی پرستار	۳۳	۲۱
- مسایل استخدامی پرستاران		
- بحرانی بودن وضعیت بیمارستان‌های دولتی		
- کمبود پرستار مرد		
- نبود پرستار بیکار		
- جذب تمامی دانش‌آموختگان پرستاری		
- نبود ردیف استخدامی		
- جذب پرستاران		
- عدم تناسب بین تخت و پرستار		
- نیم پرستار برای هر تخت		
- افزایش ۱۰ درصدی سهم پرستاران		
طرح سلامت ایرانیان	۱۴	۹
- عملیات غربالگری سلامت ۳۵ میلیون ایرانی		
- بزرگترین طرح ملی پایش سلامت بدون اعتبار		
- نمایش توانمندی پرستاران در جامعه		
خشونت علیه پرستاران	۴	۲/۵
- پرستاران آسیب دیده در معرض فراموشی		
- بیماری‌های شدید در کمین پرستاران		
- برخورد با ۶۰ پرستار به جرم دفاع از حق و حقوق خود		
- زخم خشونت بر تن فرشتگان نجات		
اعتبار اجتماعی پرستاران	۲	۱/۳
- اعتراض پرستاران به فرم و رفتار پرستاران در سریال‌ها و فیلم‌ها		
- رفتار نامناسب برخی پزشکان با پرستاران		

بیمارستانی، سهم پرستاران می‌شود و ۸۰٪ آن سهم پزشکان". روزنامه آرمان در ۲۳ اردیبهشت خبر داد؛ عضو شورای عالی نظام پرستاری با انتقاد شدید از تبعیض در پرداخت کارانه در نظام سلامت کشور گفت: "روش پرداخت کارانه به پرسنل بیمارستانی در کشور ما، تعجب دنیا را برانگیخته است" (۱۵ و ۱۶).

۳- کمبود نیروی انسانی پرستار: این طبقه شامل طبقات فرعی مرتبط با مسایل استخدامی پرستاران، بحرانی بودن وضعیت بیمارستان‌های دولتی، کمبود پرستار مرد، نبود پرستار بیکار، جذب تمامی دانش‌آموختگان پرستاری، بلا تکلیفی ۴۰ هزار نفر پرسنل وزارت بهداشت، جذب پرستاران، عدم تناسب بین تخت و پرستار، نیم پرستار برای هر تخت، افزایش ۱۰ درصدی سهم پرستاران است.

روزنامه کیهان در ۱۷ شهریور، به نقل از رئیس کمیسیون بهداشت و درمان مجلس اعلام کرد که "تمامی دانش‌آموختگان پزشکی و پرستاری جذب کار می‌شوند" (۱۶). این در حالی بود که روزنامه خراسان در هفتم مهرماه به نقل از معاون پرستاری وزارت بهداشت اعلام کرد "در کشور کمبود ۲۳۰ هزار پرستار داریم" (۱۷). در اقدامی کم نظیر معاونت پرستاری وزارتخانه در واکنش به خبری در روزنامه آفتاب در تاریخ ۲۶ خرداد، مبنی بر "بحران کمبود پرستار، سلامت کشور را تهدید می‌کند"، جوابیه‌ای را در ۶ شهریور به این روزنامه ارسال و ضمن تأیید کمبود پرستار، اظهار امیدواری کرد که با برنامه‌ریزی مستمر شاهد رفع این معضل و افزایش روز افزون کیفیت خدمات پرستاری باشیم.

در خبری دیگر به نقل از یکی از اعضای شورای عالی سازمان نظام پرستاری کشور که در روزنامه آفتاب مورخ هفتم شهریور به چاپ رسیده است، اعلام شد که "کمبود پرستار، به ویژه پرستار مرد، در بیمارستان‌های کشور یکی از چالش‌های مهم نظام درمانی کشور است" و "دریافتی پایین پرستاران حتی برای خانم‌ها رضایت‌بخش نیست، چه رسد به آقایان و این که پرستاران انگیزه ندارند". روزنامه قدس ۲۶ شهریور نیز "نسبت پرستار به تخت را نیم پرستار برای هر تخت" اعلام کرد و این که "کمتر از ۵٪ درآمد‌های بیمارستانی، سهم پرستاران می‌شود و ۸۰٪ آن سهم پزشکان" (۱۸). مصاحبه اختصاصی با عضو کمیسیون بهداشت و درمان مجلس، ۲۲ دی ماه در روزنامه قدس منتشر گردید، "علیرغم موافقت ضمنی با افزایش ۱۰ درصدی سهم پرستاران در سرانه سلامت سال آینده، کم‌توجهی به پرستاران در بودجه ۹۳ را تأیید و ضمن محق دانستن حقوق پرستاران، تأثیر کم‌توجهی به آنان را مستقیماً متوجه بیماران و

پروانه کار (صلاحیت حرفه‌ای) برای پرستاران"، "ایجاد دوره‌های تخصصی پرستاری" و "عضویت سازمان نظام پرستاری در شورای عالی بیمه"، مطالبی را منتشر کردند. از اهداف اساسی صدور پروانه صلاحیت حرفه‌ای، "توجه به اخلاق پرستاری و چگونگی برقراری ارتباط صحیح و کارآمد با بیماران" اعلام گردید (۶).

مسأله مهم پرستاران خانگی که به صورت غیرمجاز و توسط شرکت‌های خدماتی وارد منازل مردم می‌شدند و بعضاً مشکلات متعددی را به وجود آورده و باعث عدم اعتماد جامعه به قشر پرستاران گردید، باعث شد مطالبی در روزنامه‌های کشور (قدس، ایران، بازار کار و جام جم) منتشر گردد. "وزیر بهداشت نیز از وضعیت نابسامان خدمات پرستاری در منزل انتقاد نمود و آن‌ها را پرستارنا معرفی نمود". سه هفته بعد، روزنامه همشهری، از "برنامه وزارت بهداشت برای سامان‌دهی خدمات پرستاری در منزل" خبر داد (۹-۱۲). گزارشات مشکلات و مطالبات پرستاران، باعث شد که ۱۶ اردیبهشت ماه، رئیس سازمان نظام پرستاری در گفتگو با روزنامه نگاران، اعلام کند که "دوره پزشک‌سالاری سرآمده است" و از اختلاف درآمد پزشک نسبت به پرستاران انتقاد کند (۶).

۲- مسایل رفاهی و معیشتی پرستاران: این طبقه شامل طبقات فرعی، کم‌توجهی به پرستاران در بودجه ۹۳، کاهش ساعات کاری پرستاران، عدم حذف کارانه‌های پرستاران، درآمد کم پرستاران و فرسودگی شغلی، عدم برخورداری پرستاران از مسکن مهر، اعتراض پرستاران به اضافه کار اجباری، دستمزد پایین پرستاران نسبت به پزشکان می‌باشد. اهمیت دادن به مسایل رفاهی این گروه تأثیرگذار در مسایل بهداشتی کشور، باعث شد که در همان ابتدای سال ۹۲ یعنی ۳۱ فروردین، روزنامه خراسان به نقل از معاون اول رئیس‌جمهور اعلام کند "پرستاران مستأجر تا آخر دولت دهم صاحب خانه می‌شوند" (۱۳). در این گزارش به "عدم تناسب حقوق پرستاران و پزشکان" نیز اشاره شد (۱۴). در سال ۹۲ موضوع "تفاوت درآمد پزشک و پرستاران"، بیش از هفت بار تیتیر رسانه‌ها گردید، که این امر نشان می‌دهد، حجم کار سنگین پرستاران به عنوان کسانی که در صف مقدم ارائه خدمات سلامتی در حال انجام وظیفه هستند، در مقایسه با دریافتی آن‌ها، ناعادلانه است (۱۵). روزنامه خراسان ۱۶ آذر اعلام کرد "با گذشت ۲ سال از آغاز اجرای قانون کاهش ساعت کاری پرستاران در بخش‌های دولتی، هنوز این قانون در بیمارستان‌های خصوصی اجرا نشده است". روزنامه قدس ۲۶ شهریور اعلام کرد که "کمتر از ۵٪ درآمد‌های

طرح ملی سلامت بدون اعتبار، نمایش توانمندی پرستاران در جامعه بود. روزنامه‌های کشور به علت ملی بودن و گستردگی طرح، تلاش زیادی برای پوشش خبری این طرح داشتند، حدود ۶٪ از مطالب گزارش شده مرتبط با پرستاری در سال ۹۲ به این طرح ملی اختصاص داشت. سازمان نظام پرستاری کشور، برای نشان دادن پتانسیل‌های فراوان پرستاران برای اجرای نقش‌های آموزشی، پژوهشی، ارتباطی، مشاوره‌ای، مدیریتی، حمایتی و مراقبتی طرحی را تحت عنوان "طرح پایش سلامت ایرانیان بالای ۳۰ سال" که بعدها به طرح ملی غربالگری سلامت ایرانیان، تغییر نام یافت، به دولت ارایه نمود و باعث شد که دید عموم مردم، نسبت به توانمندی‌های پرستاری افزایش پیدا کند، و حضور پرستاران در مراکز ارایه دهنده خدمات در جامعه نمود پیدا کند (۶).

۶- اعتبار اجتماعی پرستاران: این طبقه شامل طبقه اعتراض پرستاران به نحوه رفتار و لباس پرستاران در سریال و فیلم‌ها و رفتار نامناسب برخی پزشکان با پرستاران می‌باشد. ارتباط پرستاران با رسانه‌ها و انتشار تحقیقات آنان می‌تواند موضوعات بهداشتی مهمی را برای مردم روشن نماید. پرستاران در به تصویر کشیدن چهره مناسب و منطقی از خود در اجتماع می‌توانند نقش مهمی ایفا نمایند که این مسأله در روزنامه آفتاب به صورت "انتقاد پرستاران نسبت به بی‌اطلاعی صدا و سیما از لباس فرم پرستار ایرانی"، "رفتار ناشایسته، دریافت رشوه و رفتار نامناسب برخی پزشکان با پرستاران" و همچنین اعتراض پرستاران نسبت به یک سریال و صحنه غیر کارشناسانه و خراب کردن ذهن مخاطبان نسبت به صنف پرستاری، نشان داده شد (۶).

بحث

امروزه، نقش اخبار رسانه‌های گروهی از جمله روزنامه‌ها، در ایجاد یک "طوفان ارتباطی" که توجه مخاطبان را به یک موضوع بهداشتی خاص معطوف کند، بر کسی پوشیده نیست؛ فقدان آگاهی بهداشتی در عامه مردم، باعث می‌شود مخاطب دیدگاه یک جانبه‌ای از موضوع با توجه به قالب ارایه مطالب گزارش شده، پیدا کند. متعاقباً این وضعیت باعث می‌شود که در ارتباط با اعضای تیم سلامت (مثل پرستار) دیدگاهی متفاوت از آنچه که هست، به وجود آید (۱). روزنامه‌نگاری مرتبط با سلامت، همچنین می‌تواند بر کیفیت مراقبت‌های پرستاری که فرد دریافت می‌کند، تأثیر بگذارد. این امر نشان دهنده نقش مهم رسانه‌ها در اطلاع‌رسانی موضوعات مرتبط با سلامت و به تصویر کشیدن جایگاه، مسایل و مشکلات اعضای تیم بهداشتی، از

افزایش میزان مرگ و میر آنان ناشی از فشار کاری زیاد پرستاران در هر شیفت کاری دانست". روزنامه خراسان در تاریخ ۷ مهرماه، تیتر "کمبود ۵۰۰ هزار پرستار برای رسیدن به استانداردهای جهانی" را انتخاب کرد تا به مردم اطلاع دهد که وقتی ما هنوز در نظام سلامت از نظر کمی نسبت پرستار به تخت بیمارستانی مشکل داریم و در مرز استانداردهای جهانی حرکت نمی‌کنیم، رسیدن به خدمات مراقبتی و پرستاری مطلوب که در شان مردم باشد، امری دور از انتظار است. کمبود نیروی انسانی پرستار و فشار به پرستاران استخدامی برای کار بیشتر، در حالی که اعتباری برای دریافت حق و حقوق آنان در نظر گرفته نشده، عادلانه نیست (۱۹).

۴- خشونت علیه پرستاران: این طبقه اصلی شامل طبقات فرعی، پرستاران آسیب دیده در معرض فراموشی، بیماری‌های شدید در کمین پرستاران، برخورد با ۶۰ پرستار به جرم دفاع از حق و حقوق خود و زخم خشونت بر تن فرشتگان نجات بود. در ۳ اردیبهشت ماه، روزنامه آرمان با عضو کمیسیون بهداشت مجلس در خصوص مشکلات پرستاران و این که چه کسی از پرستاران مبتلا به ایدز حمایت می‌کند؟ گفتگو نمود که در نتیجه آن یک هفته بعد، ۱۱ اردیبهشت، اعلام شد که "دولت هزینه‌های درمان پرستاران آسیب دیده را تقبل می‌کند" (۲۰). در ۱۳ مرداد ۹۲ روزنامه تهران امروز، خبری با عنوان، "برخورد تأمل برانگیز یکی از بیمارستان‌های تبریز با ۶۰ پرستار و معرفی آن‌ها به هیأت رسیدگی به تخلفات اداری به علت درخواست پرداخت حقوق و دستمزدشان" منتشر کرد، که در آن، سازمان نظام پرستاری خواستار توضیح و جواب هر چه سریع‌تر مسؤولان آن دانشگاه نسبت به این مسأله شده بود. در همان تاریخ روزنامه ایران نیز تیتر "برخورد با ۶۰ پرستار به جرم دفاع از حقوق" را برای خود انتخاب کرد (۶).

یکی از دانش‌آموختگان ارشد پرستاری در روزنامه مهر، نتایج پایان‌نامه خود در ارتباط با خشونت علیه پرستاران را منتشر کرد و گفت "از مجموع ۲۹۸ پرستار مورد مطالعه ۹۵/۵٪ مورد خشونت کلامی قرار گرفته‌اند". حدود یک ماه بعد، نایب رئیس شورای عالی نظام پرستاری، در ۱۹ شهریور، ضرب و شتم پرستاران از سوی بیماران و همراهان آن‌ها را تهدید امنیت جانی پرستاران اعلام و گوشزد نمود که "این مسأله به امری عادی تبدیل شده است که باید در این مورد اقدامات قانونی صورت گیرد" (۲۱).

۵- طرح سلامت ایرانیان: این طبقه اصلی شامل سه طبقه فرعی، عملیات غربالگری سلامت ۳۵ میلیون ایرانی، بزرگ‌ترین

بهداشتی جامع و مؤثر، نقش کلیدی دارند و ارزش پرستاران به عنوان کارکنان با کیفیت بالا و سودمند گزارش شده است. در کشورهای پیشرفته، پرستاری به عنوان یکی از قوی‌ترین حامیان برای مراقبت بهداشتی اولیه است و پرستاری همچنان در صف مقدم مراقبت‌های بهداشتی قرار داشته و بزرگ‌ترین گروه مراقبت‌های بهداشتی را تشکیل می‌دهد (۲۴) براساس آمارهای وزارت بهداشت، تقریباً تمام پرستاران در بیمارستان‌ها و مراکز درمانی، در حال ارائه خدمات هستند و در حال حاضر تفکر و نگرش اکثر مسؤولین و دست‌اندرکاران نظام بهداشتی درمانی ایران، مبتنی بر اشتغال پرستاران در سطح دوم پیشگیری یعنی مراقبت‌های بالینی در بیمارستان‌ها است. مردم عادی کشورمان، و حتی اکثر متخصصین بهداشتی باور دارند که بیمارستان، اصلی‌ترین مکان مراقبت درمانی بیماران است (۲۵ و ۲۶). متأسفانه به علت توجه بیشتر به امر درمان و برنامه‌های درمانی، نقش اساسی بهداشت و طرح‌های بهداشتی نادیده گرفته شده است (۱). انعکاس مطالبی نظیر تفاوت چشمگیر درآمد پرستاران و پزشکان در روزنامه‌های کشور باعث شد تا قائم مقام وزیر بهداشت اعلام کند که بر اساس محاسبات دقیق وزارت بهداشت، متوسط درآمد یک پرستار در مقایسه با درآمد یک پزشک حدود ۶ برابر کمتر است و این فاصله زیادی نیست ضمن این که درآمد یک پزشک عمومی به مراتب از متوسط درآمد یک پزشک متخصص کم‌تر است (۲۷). بر اساس گزارش اداره کار ایالات متحده که در ۲۵ مارس ۲۰۱۵ (۵ فروردین ۱۳۹۴) منتشر شد، متوسط درآمد سالانه یک جراح در ایالات متحده تقریباً سه برابر درآمد متوسط سالانه برای پرستاران آمریکایی است. بر اساس گزارش اداره سلامت عمومی بریتانیا در اکتبر ۲۰۱۴ (مهر ماه ۱۳۹۳) درآمد متوسط پزشکان در انگلستان حدود ۶ برابر درآمد پرستاران و گروه مامایی است. طبق گزارش اداره فدرال کار آلمان و اتحادیه ماربورگ پزشکان آلمان، درآمد متخصصان رشته‌های گوناگون پزشکی بر اساس سابقه خدمتی و محل خدمت (بیمارستان دانشگاهی یا خصوصی) تقریباً ۵ برابر درآمد متوسط یک پرستار است (۲۸). گزارش روزنامه‌ها مبنی بر اعتراض پرستاران به نحوه پوشش و رفتار آن‌ها در فیلم و سریال نیز مؤید حساسیت این قشر در نوع تصویری است که رسانه‌ها نسبت به پرستاری در اذهان جامعه ایجاد می‌کنند.

نتیجه‌گیری

بررسی روزنامه‌های پرتیراژ کشور در سال ۹۲ نشان داد مطالب منتشر شده در خصوص پرستاری، عمدتاً حول محور مشکل و یا

جمله پزشکان و پرستاران در جامعه می‌باشد. رسانه‌ها به ویژه روزنامه‌های پرتیراژ و درگاه‌های آنان، که در دسترس‌ترین رسانه در تمامی دنیاست، می‌توانند اذهان افراد جامعه را نسبت به یک حرفه، مانند پرستاری یا پزشکی، به صورت‌های مختلفی تغییر دهد (۱ و ۳). در برخی مواقع گزارشات تحقیقی روزنامه‌نگاران، از جنبه‌های پزشکی و علوم بهداشتی، باعث قانون‌گذاری و تغییر سیاست در سیستم مراقبت بهداشتی می‌شود (۲۲). به عنوان مثال پرده برداشتن یک محقق گزارشگر نیویورک تایمز از اعمال متقلبانه زنجیره‌ای بیمارستان‌های وزارت بهداشت کلمبیا، در مارس ۱۹۹۷، باعث تحقیقات جنایی دولت فدرال از این مؤسسات شد. پوشش گسترده خبری روزنامه واشنگتن پست و دیگران از مرگ یک جوان بیمار در آزمایشگاه‌های ژن درمانی وابسته به دانشگاه، باعث کنترل و حمایت شدیدتر دولت از بیماران داوطلب تجربیات بالینی گردید (۲۳). گزارشات روزنامه‌نگاران ایرانی در مورد پرستاران خانگی و معضلات پیش آمده باعث شد، در عرض کمتر از یک ماه، وزارت بهداشت برای سامان‌دهی خدمات پرستاری در منزل، برنامه‌ای ارائه دهد.

داده‌های این پژوهش نشان می‌دهد، پنج مورد از شش طبقه اصلی این پژوهش، مربوط به مسایل و مشکلات پرستاران در محیط بالین است. این امر بیانگر این واقعیت است که بیشترین تصویری که روزنامه‌نگاران ایرانی از پرستاری و پرستار نمایش دادند، مربوط به مشکلات ارائه خدمات در سطح دوم پیشگیری و در محیط‌های بیمارستانی و مراکز درمانی کشور است و فعالیت آنان در سایر سطوح پیشگیری و سایر محیط‌های ارائه خدمات در جامعه، کم‌رنگ و حتی بسیار محدود گزارش شده است.

پوشش گسترده خبری روزنامه‌های ایران در ارتباط با تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری در بسیاری از روزنامه‌های کشور و در طی روزهای مختلفی از سال، نشان دهنده اهمیت این موضوع برای جامعه ایرانی بود، چرا که در کنار اخبار مربوط به تعرفه‌گذاری، مسؤولین پرستاری به روزنامه‌نگاران در مورد مسؤولیت‌های سنگین پرستاران، درآمد کم آن‌ها، مشکلات شغلی و بسیاری از مسایل مرتبط با این حرفه گفتگو می‌کردند. با این وجود، پس از گذشت چندین سال، این طرح هنوز در پیچ و خم اداری قرار دارد و به مرحله اجرا نرسیده است. به نظر می‌رسد طرح‌های ملی، نظیر طرح پایش سلامت ایرانیان و طرح‌های این‌چنینی که پرستاران نقش اصلی در اجرای آن ایفا می‌کنند و همچنین پوشش وسیع خبری آن در روزنامه‌های کشور، در نمایش دادن توانمندی‌ها و ظرفیت‌های این رشته تأثیرگذار خواهد بود. پرستاران در ارائه خدمات مراقبت اولیه

کاربرد در تصمیم‌های مرتبط با سیاست‌گذاری در نظام سلامت

تاکنون پژوهشی در این زمینه انجام نشده است و نتایج این پژوهش به درک مسئولین از مسایل مرتبط با پرستاران و همچنین جامعه نسبت به حرفه پرستاری کمک می‌نماید، و نتایج این مطالعه جامعه پرستاری را از کم رنگ بودن جایگاهشان به عنوان عضو تیم سلامت در جامعه آگاه می‌نماید. تعامل سازنده با نویسندگان و روزنامه‌نگاران در روزنامه‌های پرتیراژ کشور و نشان دادن نقش‌ها و توانمندی‌های پرستاران به عموم مردم و حتی اختصاص ستونی به انتشار مطالب پرستاری، تاریخچه پرستاری در دنیا و ایران، سیر تکاملی این رشته، نقش پرستاران در آموزش به بیمار، مراقبت در منزل و ارایه نتایج پژوهش‌های پرستاران، می‌توانند در به تصویر کشیدن چهره مناسب و علمی از این حرفه اثرگذار باشند.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران برخود لازم می‌دانند از زحمات اساتید دانشکده پرستاری و مامایی مشهد در زمینه مشاوره و راهنمایی، تشکر و قدردانی نمایند.

References

- 1- Heidary A, Mazlom R, Ildarabadi E. Nursing's Position in Health Care Delivery System in Iran. *Nursing Research* 2012; 7 (25): 37-44. (Persian)
- 2- Joolae S, Mehrdad N, Bohrani N. A Survey on Nursing Student's Opinions toward Nursing and Reasons for Giving it Up. *Iranian Journal of Nursing Research* 2006; 1(1): 21-28.
- 3- Nikbakht nasrabadi A, Parsa yekta Z, Seif H, Rasoulzadeh N. Nurses' Professional Experience at the Start of Entry into Nursing in Iran. *Hayat Journal School of Nursing and Midwifery* 2006; 11 (253): 4-18. (Persian)
- 4- Elo S, Kynga S H. The Qualitative Content Analysis Process. *Journal of Advanced Nursing* 2008; 62(1):107-115.
- 5- Hsieh HF, Shannon SE. Three Approaches to Qualitative Content Analysis. *Qual Health Res* 2005; 15(9): 1277-88.
- 6- Cut of the Newspapers. [Cited 2014 Jan 7]. Available from: <http://payam.parastari.org/default3.aspx>
- 7- Plan of Nursing Schools in the Country. [Cited 2014 Jan 7]. Available from: <http://www.vatanemrooz.ir>
- 8- Plan of Nursing Schools in the Country. [Cited 2014 Jan 7]. Available from: <http://www.Arman.ir>
- 9- Illegal Nursing Home. [Cited 2014 Jan 7]. Available from: <http://www.qudsonline.ir>
- 10- Illegal Nursing Home. [Cited 2014 Jan 7]. Available from: <http://www.iran-newspaper.com>.
- 11- Illegal Nursing Home. [Cited 2014 Jan 7]. Available from: <http://payam.parastari.org>.
- 12- Illegal Nursing Home. [Cited 2014 Jan 7]. Available from: <http://www.Jame jam.ir>
- 13- Nurses Are Landlord Tenant until the End of the Tenth Government. Cut of the newspapers. [Cited 2014 Jan 7]. Available from: <http://payam.parastari.org>.
- 14- Disproportion of Nurses and Doctors. [Cited 2014 Jan 7]. Available from: <http://payam.parastari.org>.
- 15- A Doctor is 300 Times Nurse Salary. [Cited 2014 Jan 7]. Available from: <http://www.shargh.ir>
- 16- All Medical and Nursing Graduates Are Attracted to Work. [Cited 2014 Jan 7]. Available from: <http://www.kayhan.ir>.
- 17- 230 Thousand Nursing Shortage in our Country. [Cited 2014 Jan 7]. Available from <http://www.khorasannews.com>
- 18- Half Nurse for Each bed. [Cited 2014 Jan 7]. Available from: <http://www.qudsonline.ir>
- 19- "Shortage of 500 Thousand Nurses in Order to Achieve International Standards. [Cited 2014 Feb. 9]. Available from <http://www.khorasannews.com>.
- 20- The Government will Bear the Cost of Treatment is Affected Nurses. [Cited 2014 Jan 7]. Available from <http://payam.parastari.org>.
- 21- Violence Against Nurses. [Cited 2014 Feb. 9]. Available from: <http://www.mehrnews.com>.
- 22- Shuchman M. Journalists as Change Agents in Medicine and Health Care. *JAMA* 2002; 287 (6):772-776.

- 23- Nelson D, Weiss R. Gene Test Deaths Not Reported Promptly. Washington Post. Monday, January 31, 2000; A01 20
- 24 - Stanhope M, Lancaster J. Community and Public Health Nursing: USA: Wiley Online Library; 2004: 218-222.
- 25- Shahshahani MS, Salehi S, Rastegari M, Rezayi A. The Study of Optimal Nursing Position in Health Care Delivery System in Iran. Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research 2010; 15(4): 150. (Persian)
- 26- Safari M, Eskandari F. The Role and Position of Rehabilitation Nursing in Clinical and Community. Proceedings of the Second National Congress on Rehabilitation Nursing; 2003 Feb 24-26. ; Tehran, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Iran. 2003 (Persian).
- 27- The Median Income of Physicians and Nurses in Iran. news Id: 200885. [Cited 2015 may 6]. Available from: [http://www. Entekhab.ir](http://www.Entekhab.ir).
- 28- Compare the Income of Doctors in Iran and the West. News ID: 320311 [Cited 2015 April29]. Available from: <http://www. Shafaf.Ir>.

Critically Evaluation Widely Published Newspapers In Relation to Nursing in 1392

Heydari A¹ (PhD), Zardosht R^{2*} (MSC)

¹ *Medical-Surgical Nursing Department, School of Nursing and Midwifery,
Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran*

² *PhD candidate in Nursing, Postgraduate department, School of Nursing and Midwifery,
Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran*

Original Article

Received: 26 Oct 2015, Accepted: 17 Feb 2016

Abstract

Introduction: Nurses are one of the main members of health care team to provide health services, globally. Newspapers have a unique role to reflect the nurses related issues, with regards to their important role. This study was conducted to evaluate critically the nurses' related published issued in widely published newspapers in 2014 in Iran.

Methods: The required information was retrieve from the web pages of the Iranian Nursing organization, and newspapers using the main keyword of "nursing". All published material was collected (Census method) for data analysis and, data was analyzed using content analysis (qualitative and quantitative). A total number of 250 articles from 14 newspapers were retrieved and analyzed.

Results: Quantitative analysis showed that 14 newspapers published relevant materials to nursing. Bazaar-e-kar newspaper and Keyhan newspaper, with 47 and one news, had the highest and lowest number of publications about nurses, respectively. Six main themes and several categories emerged from qualitative data analysis. The main themes include: nurses clinical issues, welfare and income of nurses, shortages of nurses, Iranian health monitoring project, violence against nurses and social credit.

Conclusion: The results showed that the content of published materials in newspapers in relation to nursing, focused mostly on their professional problems or demands. Nurses' activities as a main member of health care team in community has been poor-reported, and their role in other settings and different levels of prevention have been ignored.

Key words: Nursing, Nursing and newspapers, Nursing roles

Please cite this article as follows:

Heydari A, Zardosht R. Critically evaluation widely published newspapers in relation to nursing in 1392. *Hakim Health Sys Res* 2016; 19(1): 4- 12.

*Corresponding Author: PhD Student Building, School of Nursing and Midwifery, Mashhad, Tel:+98- 915- 5002398, Fax: +98- 511- 38597313, E-mail: zardoshtr911@mums.ac.ir